

En värld En hälsa

Arne Halling o Jaromir Korostenski

Vad är 'En Värld En hälsa - Initiativet'?

One World – One Health (En Värld – En Hälsa) begreppet definieras i allmänhet som "en världsomfattande strategi för breddning av ett tvärvetenskapligt samarbete och kommunikation med anknytning till 1) människor, 2) djur/växter och 3) miljö/'landskapet'.

Varför uppstod 'En Värld En hälsa - Initiativet'?

One Health-begreppet utvecklades från termen "One Medicine" som användes under senare hälften av 1900-talet, och introducerades av veterinären Calvin Schwabe (Utforska skärningspunkten mellan människans, djurs och miljöns hälsa).

'One Health-Initiative' grundades ursprungligen av läkarna Laura H. Kahn och Thomas P. Monath, och veterinär Bruce Kaplan 2007 i syfte att främja One Health-konceptet.

Problematiken med infektionssjukdomar som kommit att allt mer belasta sjukvården är en av huvudanledningarna. Synen på infektionssjukdomarna är numera inte, som vi trodde på 1960-talet, att de helt går att eliminera. Tvärtom har vi under senare decennier fått bevittna en ökning av infektionssjukdomar, både nya och gamla (även de som försvunnit).

I början av 1900-talet, framhölls betydelsen av mikrobiologi som en viktig vetenskaplig disciplin för kontroll av smittkoppepidemier, kikhosta, tyfus och andra gissel. Sanitär teknik och hygien betonades. Trots att förbättringar har skett i många avseenden återstår enorma utmaningar. Idag är ca 60% av människans infektioner och 75% av nya infektionssjukdomar zoonotiska sjukdomar, dvs. infektioner som uppstått genom smittspridning från djur till människa.

Smittspridning har ökat genom förändrad befolkningsstruktur, ändrade resemönster, folkomflyttningar, nya djurhållningssystem och att biodiversiteten i naturen minskat dramatiskt. Detta har resulterat i smittspridning mellan djur och människor med utbrott av sjukdomar, t.ex. fågelinfluensa (H5N1), West Nile-feber och Ebola.

Den snabba urbaniseringen i världen av befolkningen tillsammans med ökad handel och resande m.m., skapar ökade risker för spridning av smittsamma sjukdomar.

Av betydelse i detta sammanhang kan också nämnas antibiotika. Antibiotikabehandling har räddat miljontals liv. Antibiotika är en förutsättning för modern sjukvård. MEN vi har använt det på ett mycket oklokt sätt som nu vållar allt större problem, bl.a. genom resistensutveckling och konsekvenser både för vår egen hälsa, djurens hälsa och för ekosystemen.

Vad är nyttan med 'En Värld En hälsa Initiativet'?

Fördelarna med En hälsa initiativet är att djurs och människors hälsa förväntas förbättras globalt genom samverkan mellan flera yrkesgrupper: veterinärmedicin, humanmedicin, miljö, djur och folkhälsa, till gagn för såväl människors som djurs hälsa. Detta faller tillbaka på det faktum att djur - både vilda och tama - och människor i stor utsträckning utsätts för samma sjukdomsframkallande mikroorganismer, inklusive antibiotikaresistenta sådana, och att dessa därför måste hanteras i ett brett perspektiv.

Synergieffekter förväntas förbättra framtidens sjukvård genom bl.a. biomedicinsk forskning, effektivisering av folkhälsoarbetet, förbättring av medicinsk utbildning och klinisk vård.

Genomförd på ett riktigt sätt, kommer det att hjälpa till med att skydda och bevara ett oräkneligt antal miljoner liv för nuvarande och kommande generationer.

Hur långt ha man kommit och vad behövs för att 'En Värld En hälsa - Initiativet skall lyckas?

Kunskapen om att människors och djurs hälsa är sammanknutna är således inte ny; hur djur påverkas av olika smittämnen och hur dessa i sin tur påverkar folkhälsan (smitta via kontakt med djur), via vektorer (t.ex. myggor eller fästingar) eller indirekt (t.ex. livsmedelsburen smitta i animaliska livsmedel eller kontaminerade vegetabilier).

Det finns ett kraftfullt nätverk för 'En hälsa- Initiativet' som är kopplad till veterinärer, läkare, ekologer, epidemiologer mm. Som det mest intressanta i Sverige kan nämnas t.ex. samarbetet mellan Sveriges Lantbruksuniversitet, Uppsala Universitet, Sveriges Veterinärmedicinska Anstalt och Linnéuniversitetet, som även har anknytning till flera andra universitet och högskolor i Sverige och utlandet. Mer och vidare utveckling är dock nödvändig!

Avslutning

Över hela världen ser man ett framväxande intresse för 'En Värld En hälsa- Initiativet'. Kompetenscentra utvecklas för utbildning inom specifika områden genom ökad samverkan mellan högskolor och skolor för bl.a. beslutsfattare, företagsledare, stadsplanerare, forskare inom biomedicin, veterinärmedicin, humanmedicin, folkhälsa samt biologi och ekologi. Detta förväntas mynna ut i förbättrat hälsotillstånd för människor, djur och miljö, vilket även på ett bra sätt anspelar på hållbar utveckling av samhället.

Referenser och Kontaktpersoner mm:

- One Health Initiative <http://www.onehealthinitiative.com/>
- **One Health Sweden:** Humans/Animals/Environment: One Health Day 2010-1013
One Health Sweden www.infee.se
- Statens Veterinärmedicinska Anstalt/One Health förenar forskare för folk- och djurhålla/<http://www.sva.se/sv/Mer-om-SVA1/Pressrum/Nyheter-fran-SVA/One-Health-forenar-forskare-for-folk--och-djurhalsa/>
- Eva Haxton eva.haxton@medsci.uu.se ; tel 018-6119097
- Kahn, L.H. Confronting Zoonoses, Linking Human and Veterinary Medicine. Emerging Infectious Diseases. April 2006; 12: 556-561.